

2 pav. Šurfas 8 pasiekus įžemį, dešinėje – mūrinės sienos fragmentas. M. Grikpėdžio nuotr.

Fig. 2. Test pit 8 after reaching sterile soil with a fragment of a masonry wall on the right

keramikos šukė. Iš viso inventorizuota ir LNM perduotas 101 archeologinis radinys, kurių didžiąją dalį sudaro buitinės bei statybinės keramikos fragmentai.

Maišiagala manor site

In 2019, 8 test pits totalling 10 m^2 were excavated at the site of a new water line route on the grounds of the Maišiagala manor garden (Vilnius District, E Lithuania). A 16th–17th-century storage pit and cultural layer with 14th–17th-century finds were discovered in test pit 8 on the N side of Pakalnės Street (Fig. 1, 2). A layer dating to no earlier than the second half of the 18th century was unearthed in test pit 5. 101 archaeological finds, the greater part of which consisted of household pottery and structural ceramics, were collected.

Mindaugas Mačiulis

Linginės kaimavietė

Linginės kaimavietė (dabar šis vietovardis išnykęs, šioje vietoje yra Lakštingalų kaimas) (Panevėžio r., Naujamiesčio sen.) pavaizduota XIX–XX a. pradžios žemėlapiuose. Ji išsidėsčiusi lygiame ariamame lauke, Nevėžio slėnio viršutinėje terasoje, upės dešiniajame krante. PR jos dalis tolygiai leidžiasi link Nevėžio slėnio viršutinės terasos. Visa spėjamos kaimavietės teritorija užima apie 32 124 m^2 plotą, o į „Rail Baltica“ europinio standarto geležinkelio linijos Kaunas–Lietuvos–Latvijos valstybės sienos numatomų žemės judinimo darbų teritoriją patenka apie trečdalis jos teritorijos (apie 10 700 m^2 plotas).

Jos vietoje 2015 m. žvalgymus atliko R. Vengalis. Į V nuo kaimavietės esančios daubos pakraštyje žvėrių urvuose pastebėtas intensyvus juodas kultūrinis sluoksnis, kurį taip pat pavyko užfiksuoti ir kasinyje (iki 25 cm – molingas dirvožemis, 25–35 cm – juodas kultūrinis sluoksnis, 35 cm – rudas priemolis), žvalgymų metu archeologinių radinių neaptikta.

2019 m. tyrimai vyko dviem etapais. Pirmiausia išskirtoje spėjamos Linginės kaimavietės darbų zonoje (apie 10 700 m^2 plote) su metalo detektoriais ir vizualiai buvo vykdomi žvalgymai. Radiniai daugiausia buvo pasklidę V bei centrinėje spėjamos kaimavietės dalyse. Remiantis radinių išsidėstymu, buvo pasirinktos perspektyviausios 24 šurfų vietos. Žvalgomieji tyrimai buvo pradėti nuo kaimavietės V dalies, toliau metodiškai tiriant link R–PR pusės (esančios Nevėžio salpinės terasos). Šurfai 1–18 ištirti neseniai suartame ir pasėliais (?) apsėtame lauke. Likę šurfai 19–24 buvo išdėstyti kaimavietės PR dalyje esančioje pievoje (1 pav.). Iš viso ištirtas 27 m^2 plotas.

Tyrimų metu iš viso surasta ir inventorinta 513 archeologinių radinių (100 žvalgymų metu, likę 413 – žvalgomųjų tyrimų metu), kurie suinventorinus perduoti PKM. Didžiausią archeologinių radinių dalį sudaro buitinės keramikos fragmentai (iš viso surasta daugiau kaip 440) (2:2–4 pav.). Tarp jų daugiausia neglazūruotos kaimiškosios keramikos fragmentų, kiek mažiau

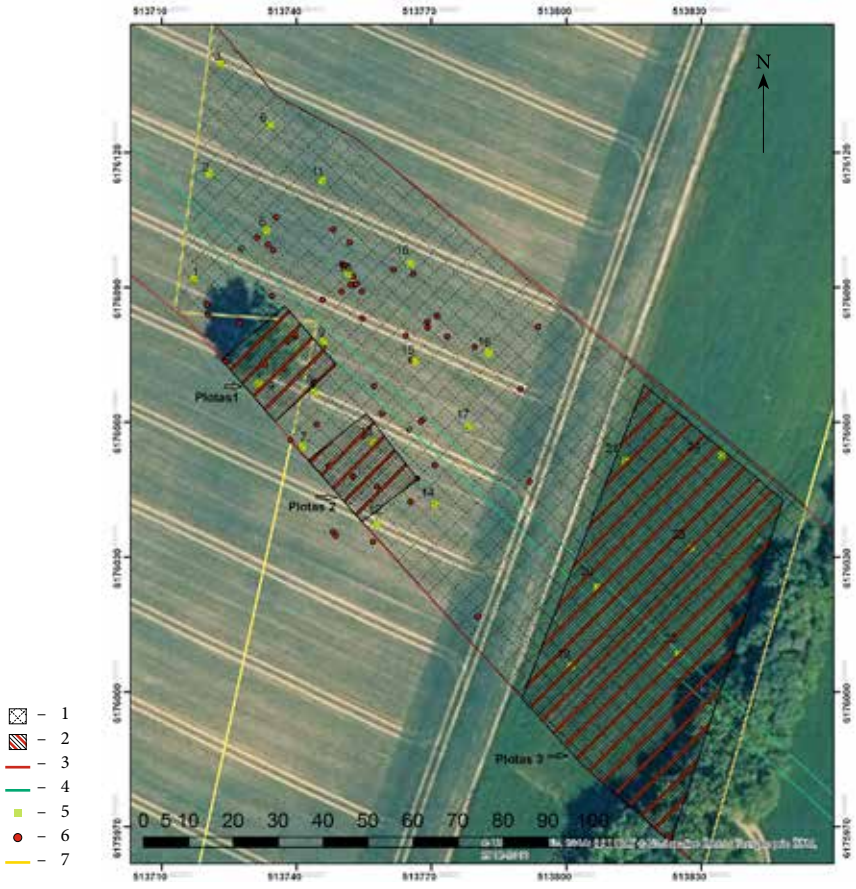

1 pav. Situacijos planas: 1 – žvalgymai; 2 – detalieji tyrimai; 3 – žemės judinimo darbų zona; 4 – geležinkelio trasa; 5 – šurfas; 6 – radimvietė; 7 – Linginės kaimavietė. M. Mačiulio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – field surveys; 2 – excavations; 3 – earthworks zone; 4 – railway route; 5 – test pit; 6 – find spot; 7 – Linginė village site

2 pav. Kaimavietės radiniai iš šurfo 13 ir jo aplinkos: 1 – 1897 m. ½ kapeikos; 2–4 – kaimiškos keramikos šukės; 5 – žalvarinė sagtis; 6 – žalvarinis žiedas. G. Pilkauskaitės nuotr.

Fig. 2. Village site finds from test pit 13 and its vicinity of: 1 – an 1897 ½ kopek; 2–4 – sherds of rustic pottery; 5 – a brass buckle; 6 – a brass ring

3 pav. Šurfas 13 atidengus suardytą konstrukciją, iš P. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 3. A destroyed structure unearthed in test pit 13, as seen from the S

4 pav. Preparuojama ūkinė duobė šurfe 13 iš ŠR. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 4. The storage pit being excavated in test pit 13, as seen from the NE

surasta glazūruotos keramikos fragmentų. Tyrimų metu surasti ir 25 ypatieji radiniai. Tai 4 XIX a. pabaigos – XX a. I pusės monetos: 1897 m. Rusijos imperijos ½ kapeikos (2:1 pav.), 1925 m. Lietuvos 20 centų, lenkiškas sidabrinis grašis (labai nudilęs), 1907 m. Vokietijos 1 pfenigis bei viena nenustatyta moneta (korodavusi); namų apyvokos daiktai: žalvarinis antpirštis, 2 to laikotarpio žalvarinės sagos, žiedas, grandis, 3 metalinės plokštelės, 4 vinys, rakto fragmentas. Didžioji dalis šių radinių surasta žvalgant šurfuose 4, 13 bei jų artimiausioje aplinkoje. Tyrimų metu surasta gyvulių, paukščių kaulų, jų fragmentų, kurie perduoti į Vilniaus universiteto bioarcheologijos tyrimų centrą tolesniems tyrimams.

Šurfuose 4, 13 po armens sluoksniu rastas 30–35 cm (su ūkine duobe 1 šurfe 13 iki 1 m) storio XVIII–XX a. I pusės sluoksnis su gausybe to meto radinių: neglazūruotos ir glazūruotos žiestos keramikos, stiklinių indų fragmentais, ypačiaisiais radiniais (žiedu, diržo sagtimi (2:5, 6 pav.)), gargažės gabalais bei gyvulių kaulais. Sluoksnis apardytas ilgą laiką šioje vietoje ariant žemę. Šurfe 13 sluoksnyje rasta didelė koncentracija pavienių riedulių (galbūt nuarta struktūra?), tarp kurių buvo daug įsimaišiusių įvairaus laikotarpio keramikos šukių (3 pav.). Sluoksnis geriau išlikęs šurfe 13 rastoje duobėje (4 pav.). Tikėtina, jog šių šurfų aplinkoje sluoksnis pasklidęs plačiau.

Likusiuose arime tirtuose šurfuose 1–3, 5–12, 14–18 kultūrinio sluoksnio nerasta, po 25–40 cm storio armeniu buvo įžemis – kietas rausvas molis – priemolis.

Kalno pašlaitėje (kaimavietės R, PR pakraštyje) tirtuose šurfuose 19–21, 24 po armens sluoksniu rastas įžemis su jame išlikusiomis dviem iki 70 cm gylio ūkinėmis duobėmis 2, 3. Jose surasta tik degusių akmenų, skaldytų smulkių akmenukų. Šurfe 19 tirtoje duobėje surasta viena labai smulki kaimiškosios keramikos (?) šukelė. Pačiame spėjamos kaimavietės P pakraštyje (arčiau į P esančios senvagės) tirtuose šurfuose 22, 23 po armens sluoksniu rastas nuo 20 cm iki 90 cm storio juodžemio sluoksnis be jokių jį datuojančių archeologinių radinių. Jis storėja link darbų zonos P dalies pakraštyje esančios senvagės. Apibendrinant šurfų 19–24 tyrimų duomenis (juose buvo kultūriniam sluoksniui būdingų bruožų: suirusio molio tinko gabaliukų, skaldytų akmenukų, degusių riedulių), manoma, jog šalia buvusios senvagės galėjo būti ankstyvesnė gyvenvietė ar kaimavietė (?).

Linginė village site

The Linginė village site (Panevėžys District, Central Lithuania) occupies a territory of roughly 32 124 m^2 and the area foreseen for the earthworks zone of the Rail Baltica European standard railway, Kaunas – Latvian border section, will occupy about a third of this territory (roughly 10 700 m^2). In 2019, fieldwalking and metal detector surveys were conducted in the Linginė village site zone (roughly 10 700 m^2), followed by a field evaluation (24 test pits totalling 27 m^2) (Fig. 1). A 30–100 cm thick, 18th – early 20th-century cultural layer (Figs. 3, 4) with especially abundant contemporary finds: pottery, coins, and other household items was discovered under the plough layer in test pits 4 and 13 (Fig. 2). Another cultural layer, which was up to 90 cm thick, was found in test pits 19–24 in the SE part of the village site.

Dovilas Petrulis

Pakruojo dvaro sodyba

Pakruojo dvaro sodyba (UK 364) yra Šiaurės Lietuvoje, į R nuo Pakruojo miesto, Pakruojo kaime, Parko g. 1. 2019 m. dvaro sodybos teritorijoje buvo numatyti dvaro rūmų PV parterio tvarkymo darbai. Planuota atkurti XX a. pradžios dvaro takus parterio žiede, suformuoti gėlynus ir želdynus.

Pakruojo dvaras rašytiniuose šaltiniuose pirmą kartą paminėtas 1531 m. (tuomet leista steigti dvarą ir miestelį). Dvaro įkūrėjas ir pirmasis savininkas buvo Rietavo tijūnas Martynas Viekavičius, po to dvaras atiteko Martinavičiams. Vėliau dvaras ėjo iš rankų į rankas. XVII–XVIII a. dvarą valdė grafai Miunsteriai. XVIII a. pabaigoje jis atiteko vokiečių baronams Ropams. Dvarą valdė kelios Ropų kartos: Teodoras (1783–1852), Hermanas (1810–1890), Leonas (1860–1940), Julius (1910–1944). Pirmieji dvaro pastatai buvo mediniai. Mūrinis dvaro rūmų ansamblis pastatytas 1817–1835 m. iš vietinių medžiagų. Dvaras plėtėsi iki 1890 m. Statybas pradėjo Vilhelmas fon Ropas, vėliau pastatus projektavo ir statė Teodoras fon Ropas. 1835–1840 m. buvo užveistas didelis angliško stiliaus parkas. Dominuojantis ansamblio akcentas ir kompozicinis centras – puošnūs dviaukščiai klasicistinio stiliaus rūmai – stovi beveik sodybos viduryje. Priešais juos iš PV pusės plyti parteris, o už jo – ūkio pastatų kompleksas.

Vykdant įvairius tvarkymo darbus Pakruojo dvaro sodybos aplinkoje, archeologiniai tyrimai vyko 2006–2013 m. (*ATL 2006 metais*, 2007, p. 545; *ATL 2008 metais*, 2009, p. 224–227; *ATL*